Nro: 47

KURYER LITEWSKI

Za dozwoleniem Naywyższego Rządu, Nayiaśnieyszego CESARZA, JMPERATORA Całey Rossyi.

Z GRODNA DNIA 13. MARCA, Roku 1797. W PONIEDZIAŁEK.

MY PAWEŁ PIERWSZY Z BOZEY ŁASKI JMPERATOR I SAMOWŁADNĄCY CAŁO-ROSSYJSKI &c, &c, &c.

Oznaymuiemy całemu Narodowi.

Od samego wstąpienia NASZEGO na Dziedziczny NASZ JMPERATORSKI Tron, położyliśmy MY sobie za regułę postrzegać i koniecznie wymagać, aby każdy z wierno NAM poddanego Narodu zachował się w granicach powołaniu i stanowi iego przepisanych, wypełniaiąc swoie obowiązki, a unikaiąc wszystkiego, coby onym było przeciwnym, i naruszało porządek i spokoyność w społeczności. Teraz dochodzi Nas wiadomość, iż w niektórych Gubernijach Chłopi wychodzą z winnego posłuszeństwa swym Panom, uroiwszy sobie, iakoby oni mieli bydź swobodnemi, upor swoy i zuchwałość posuwaią do tego stopnia, iż przestrog i upominania od Zwierzchnictw, i Władz od NAS ustanowionych poiąć niemogą. Lituiąc się miłosiernie nad takowemi z drogi prawdy zbaczaiącemi, i rozumieiąc w tym winę bardziey omanienia uwodzących się fałszywemi namowami, i wieściami od ludzi próżniaków, z powodu lekkomyślności, czyli też upatrzonego zysku, rozsiewanemi. Raczyliśmy MY uprzedzaiąc wszelkie gwałtowne sposoby, na ukrócenie podobney zuchwałości, ciągnące zwyczaynie za sobą same nieszczęśliwe, i niszczące dla uporczywych skutki, użyć śrzodków łagodnych i ludzkości naybliższych. Dla czego MONARSZYM, i Oycowskim głosem NASZYM wzywamy wszystkich i każdego, aby się zwrócili do winnego Prawu i władzy posłuszeństwa, wiedząc, iż Prawo Boskie naucza posłusznym bydź Władzom Zwierzchniczym, z których żadney niema, któraby od Boga ustanowiona niebyła. Rozkazuiemy, aby wszyscy Chłopi zachowuiąc się spokoynie w dawnym swoim stanie, posłusznemi byli swym Panom w daninach, robociznie, słowem: w powinnościach poddańskich wszelkiego rodzaiu, pod nieuchronną, podług surowosci Prawa, karą za przestępstwo i swawolę. Każdy Rząd, władza i Zwierzchnictwo, pilnuiąc spokoyności i porządku, w części mu powierzoney, powinien w przeciwnym przypadku dawać pomoc, i Poddanych, którzyby się ważyli bydź nieposłusznemi, i okazać się zuchwałemi, oddawać pod Sąd i karę wedle Prawa. Duchowni, a naybardziey Plebani są obowiązani przestrzegać swych Parafian, na przeciw fałszywym i szkodliwym wieściom, i gruntować onych w dobrych obyczaiach, i posłuszeństwie ku swoim Panom, pamiętaiąc, że za nieczułość o trzodzie im powierzoney, nie tylko na tym Swiecie odpowiedzą swym Naczelnikom, ale i w przyszłym życiu winni będą zdadź rachunek przed strasznym Sądem Bożym, za szkodę z niedozoru ich wyniknąć mogącą. Dat w Sankt Peterzburgu, Januaryi 29 dnia 1797 Roku.

(M.P.) Autentyczny podpisany własną JEGO JMPERATORSKIEY MOSCI Ręką tak: *PAWEŁ.*

z *Peterzburga* 21. *Lutego*.

D. 13. t. m. Grłał Jnfanteryi Graf *Zubow* dostał na prożbę swoią uwolnienie od służby, aż poki nie przyidzie do zdrowia: gaży iednak w tym czasie brać nie będzie. — *Tegoż dnia* Dzieci Xcia *de Polignac* dla małoletności służbę utracili — Oddaleni są ze służby woyskowey Grłł Majorowie *Arsenjew, Płochowo, Tanieiew*, Graf *Dykier*, Graf *Mellin, Wielkopolski*; *Brygadyerowie*: *Chruszczow, Jazbajza, Polański, Naumow, Fon Dyv, Gaiewski, Mordwinow, Alekfieiow, Bietow, Gromenhelm, Gulewicz, Szeyn, Uszakow, Tuchaczewski, Potenkin*.

D. 15. t. m. JEGO JMPERATORSKA MOSC raczył znowu przywrócić do służby oddalonego dawniey Maiora Białozierskiego Połku *Lizaniewicza*, ktory wszystko to co był popsuł, poprawił i bardzo dobrze się znalazł.

D. 16. Przyganiono Połkownikowi *Baranowu* za przysłanie dla odebrania Amunicyi, Officyera, niezaś Kwatermistrza, ktoremu też z gaży tyle wytrącono, ile koszt na drogę tego Officyera wynosi.

D. 17. Feldmarszałek Graf *Suwarow*, uczynił przełożenie: że gdy woyny niema, i on zatym niema żadney czynności; Za takową więc odezwą uzyskał uwolnienie od służby. — Preobrażenskiego Połku batalion Grł Feldmarszałka Grafa *Suworowa*, oddany Grł Ley: Xciu *Galiczynowi*, ktorego bywszy Batalion nakazano przyiąć Grł Maiorowi *Kozłatiewu*.

D. 18. Kapitan nad *Roczesalmskim* Portem *Zochow*, postąpił na Sowietnika w Admiralskim *Collegium*, a na iego mieysce naznaczono Kapitana Leytnanta okrętowego *Chomotianowa*.

z *Petersburga* 24. *Lutego*.

D. 9. JEGO JMPER: Mść zważywszy zasługi S. P. Oycu swoiemu PIOTRO I III okazane przez Ober Jnspektora *Szemiakina*, awansował go na Sztackiego Sowietnika.

Mianowani Vice-Gubernatorami: Wiackim aktualny Sztacki Sow: *Kulebakin*, Tambowskim Sztat. Sow. *Jazykow*; Prezydentem Orłowskiey Pałaty Kolezki Sow: *Osipow*.

Jego Jmp: Mść raczył konferować dla Taynego Konsyliarza i Senatora Grafa Prota *Potockiego* mieysce w Senacie w 3cim Departamencie. —

z *Wiednia* 25. *Lutego*.

Gazeta Dworska o woiennych czynnościach we Włoszech żadney wiadomości niezawiera. — Cesarz Jmść dozwolił wywozu bez paszportu z Zachodniey Gallicyi żyta i pszenicy. —

Listy prywatne donoszą, że Francuzi znaleźli w Mantuy 7 do 800 sztuk armat, i bogactwa niezmierne, gdyż srebra Kościelne z Xięztwa *Medyolańskiego* tam dla bezpieczeństwa złożone były. Składy iedwabiu niezmierne, ktore się tam znaydowały 40,000,000 Ryńskich (160 millionow Złł Pol:) są szacowane. — Stan garnizonu tey fortecy miał bydź następujący. Dawniey wynosił on 24,000 woyska, z ktorego 6000 umarło, a 9000 było chorych. — Feldmarszałek *Wurmzer* przyprowadził z sobą 4000 koni, z tych 3,800 na pokarm dla woyska zabite były. Gdy wychodził z fortecy, zaledwo miał tyle koni, ile do uprowadzenia 6 sztuk Armat, i pod 200 iazdy było potrzeba. Woysko w tey twierdzy stoiące, na garnizon do *Pragi* na 2 lata iest przeznaczone. — Stoiące przy *Tryeście* woysko *Hessendarmstaatskie* 4000 ludzi wynoszące, cofnęło się teraz. Jeszcze nie weszło w służbę Cesarską, iak dawniey głoszono, lecz o skutku zaczętey w tey mierze negocyacyi, oczekuiemy odpowiedzi z *Londynu*, i od Dworu *Heskiego*. Od Armij Nadreńskiey oprocz Gła *Kray*, Grłowie *Wernek i Müller* do Wioch się udadzą. — Z tąd 2. bataliony tam pomaszerowały. — Względem wzmocnienia woyska we Włoszech, dwor nasz nayważniejszego usiłowania dokłada. — Pozostałe tu dwie Kompanie ochotnikow, służbę woyskową garnizonu odprawuią. Wybieranie rekrutow z wielkim idzie pośpiechem. Przybył tu niedawno Kuryer z Petersburga, ktory tę podroż w 11 dniach odprawił. — Ambassador Rossyiski Hrabia *Razumowski*, odwołany dawniey od swoiego dworu, odebrał teraz zlecenie zostania dłużey w tym charakterze. Grł *Mack* iest ieszcze w *Wiedniu*, i sam niewie gdzie użytym zostanie. Przy Armij Włoskiey wielka ma nastąpić odmiana, tak co się tycze Generałow, iako też oddzielnych małych Korpusow i brygad. Wiadomości z Włoch są coraz smutnieysze. Słychać że Papież do *Neapolu* się udał, a ztamtąd, do *Malti* popłynął. Wiadomość ta potwierdzenia potrzebuie. —

z *Londynu* 17. *Lutego* z *Gazety Berlińskiey*.

Zamieszki w *Jrlandyi* coraz bardziey wzrastaią. Woysko w *Dublinie* i okolicach konsystuiące, odebrało rozkaz za pierwszym znakiem bydź w gotowości do marszu. Wiele powiatow ogłoszono znowu w stanie insurrekcyi. — Wiadomości z *Jndyow Wschodnich* rownie są zasmucaiące. Kuryer, ktory odprawił podroż lądem, przywiozł do P. *Pitta* depesze, ktore trzymaią w sekrecie, i po ich przeczytaniu, Minister miał konferencyą z Panem *Dundas* i Margrabią *Cornvallis*. — Lord *Bridport*, Admirał *Pole* i inni od wielkiey Flotty Officerowie byli prezentowani Krolowi. Admirał *Duncan* maiący kommenderować Eskadrą z 8. okrętow liniowych składaiącą się, i przeznaczoną dla zasłonienia brzegow *Szkocyi*, miał audyencyą pożegnania. — Sessye Parlamentu nic ważnego nie zawieraią; lecz wkrotce spodziewane dwa od Ministrow posełstwa, dadzą powod do sporow interessuiących. Wpierwszym posełstwie Minister ma się domagać zaciągnienia nowey pożyczki od 8. do 10. millionow, w drugim zaś, iak słychać, ma proponować ustanowienie rządu woyskowego we wszystkich prowin-

cyach, gdzieby nieprzyiaciel tentował wylądowania. —— P. *Whitbread* ma uczynić wnieſienie, ażeby mianowano Kommiſsyą dla wyexaminowania krokow przez Admiralicyą użytych w czaſie expedycyi Francuzow, przeciwko *Irlandyi*. —— Klub nazwany *Whig* odprawił poſiedzenie, na którym P.P. *Grey*, *Erſkine* i *Fox* mieli bardzo żywe mowy; celem ich było okazać, że rychłe przywrócenie pokoiu ieſt iedynym środkiem ocalenia narodu i zapobieżenia bankructwu.

z Paryża 17. Lutego.

W niektórych dziennikach wyrażono było, że Miniſter wewnętrznych inter: *Benezech* do ſpiſku od ſkrytego należał. O czym dowiedziawſzy ſię, z powrótem tu ſwoim pośpieſzył. d. 12. naſtępuiące piſmo w tey mierze przesłał Prezydentowi Dyrektoryatu. —— Obywatelu Prezydencie! „ Zatrudniony byłem dopełnianiem danego mi zlecenia w *Belgium*, gdy ſpiſek roialiſtow odkryty zoſtał. Powziąłem o tym wiadomość d. 3. w *Bruxelli*, i mimo tego, że mnie Dyrektoryat wyk: umocnił do przedłużenia moiey tam bytności, pośpieſzyłem iednak z powrótem do niego.—— Czytam w piſmach publicznych, że ieſtem położony w liczbie oſob, których partya roialiſtow użyć zamyślała. Nad tym dowodem iey zaufania tym bardziey ſię dziwię, że żadnego z iey agentow nie znam. Oni zaś doſyć mnie źle znaią ieżeli w niepodobnym przypadku udania ſię ich zamysłow, chcieli mi zaufać. Nic więcey w tey mierze nie powiem Ob. Prezydencie na moią obronę. —— Lecz winien ieſtem Dyrektoryatowi Wyko: wdzięczność, iż mimo tego, żem był umieſzczony od roialiſtow na liście i nieprzytomny, iednakże ciało prawodawcze zapewnił, że ſwoim Miniſtrom zawierza. Tak ieſt Ob: Prezydencie równie iak moi Kolledzy na ufność Dyrektoryatu Wyk. ſtaram ſię zasłużyć, gdyż służę gorliwie Oyczyznie, z żadną partyą nic nię miałem do czynienia, moią iedynie znaiąc powinność i tylko miłością Oyczyzny, przywiązaniem do Rzptey, Konſtytucyi, i chwałą rządu powoduię ſię. Zdrowie i uſzanowanie. *Benezech.*

Roztrząſanie proiektu względem wolności druku bardzo powoli idzie, 3. dopiero w tey mierze uſtawy Rada przyięła, podług których żadney cenſury niebędzie, i odpowiedzialność tylko do oznaczonych prawem przypadkow ieſt ſtoſowana. Wczoray Rada 500. uſtanowiła podatek gruntowy na rok teraznieyſzy maiący 250. millionow liwrów wynoſić. Na Seſsyi zaś d. 11. t. m. ważny napiſała wyrok podaiący rządowi ſpoſob nowy i obfity prowadzenia dalſzego woyny, to ieſt: obligacye zapłacenia ſumm należących ſię przez Miniſtrow liwerantom wydane od d. 5. Liſtopada, iako też maiące bydź dopiero wydane, przyięte bydź maią, iako gotowe pieniądze, przy przedaży dóbr narodowych, toż ſamo ma ſię rozumieć i o pozoſtałych do wypłacenia penſyach, iako też prowizyi należącey ſię od narodu prywatnym oſobom za długi od dawnego rządu zaciągnione. Los ich do tychczas ſmutny tym ſpoſobem bardzo polepſzonym zoſtał, pierwſzym zaś urządzeniem zapobieżono trudnościom z niedoſtatku gotowych pieniędzy pochodzącym.

Z różnych ſtron Rzptey przeſyłane ſą do rządu rozmaite adreſsa z powinſzowaniem odkrytego ſpiſku. Kommiſsya woienna dziś dopiero ſeſsye ſwoie rozpocznie, potrzeba albowiem było czaſu na przeyrzenie papierow. Nie wiele brakowało, a trzey herſztowie konſpiracyi w *Temple* ſiedzący byliby uciekli. W nocy z d. 11. na 12. przyſzedł tam człowiek nie znaiomy z zmyślonym rozkazem od Miniſtra Policyi wypuſzczenia na wolność *Dunand*, *Brotier* i *Berthelot de la Villeharnois*. Zatrzymany na dziedzincu od ſtoiącego na warcie żołnierza, zmieſzał ſię i uciekł upuściwſzy papier, na którym ten mniemany rozkaz był napiſany. Poznano pieczęć Departamentu Policyi i podpis Miniſtra *Cochon*, ale okazało ſię, że ten papier inny rozkaz zawierał, całe piſmo oprócz podpiſu delikatnie wyſkrobano, a rozkaz uwolnienia pomienionych oſob na to mieyſce wpiſano. —— *Poultier* w dzienniku ſwoim piſze: „ Angielſkie piſma głoſiły przy końcu Stycznia, że w *Paryżu* rozruchy wybuchnąć miały. Jedno z nich naſtępuiące zawiera słowa: P. *Pitt* pewny ieſt zamieſzań w Paryżu na początku Lutego naſtąpić maiących, 4. oſoby, które im przewodzić chciały, odkryte, zoſtaną ukaranemi, ale prawdziwi herſztowie poznanemi nie będą; w tymże piſmie znayduiemy: Miniſtrowie ſtaraią ſię w Departamentach Zachodnich inſurrekcyą zrobić, i iuż emiſsaryuſze dla dokonania tego wysłani zoſtali. „ —— Departament Policyi znayduie teraz potrzebę takiey oſtróżności, że wſzyſtkich balów nocnych zakazał. —— Stoſownie do rapportu Grła Brygady *Grigny*, w *la Vendée* ſpokoyność zupełna panuie,

Baron *Stael de Holſtein* bywſzy Poſeł *Szwedzki* niedawno tu przyiechał. —— Do *la Rochelle* ieden z naſzych kaprów przyprowadził zabrany Anglikom okręt *Judith* przeznaczony do *Gibraltaru*, na którym 464. barył prochu, 3. moździerze, 18. Armat, 2,552. muſzkietow, 1,071. karabinów, 1,766. bagnetów &c. znaydowało ſię. Liſty oſtatnie z *Breſt* donoſzą, że przygotowania do wyprawy morſkiey pod dozorem Admirała *Morard de Galles* nie uſtannie robią ſię. Grł *Brieux* znany z ſzczegulnieyſzego przykładania ſię do poprzedzaiącey expedycyi, do *Paryża* ieſt przywołany. —— Ob. *Henin* używany przed rewolucyą w Departamencie intereſsów zagranicznych, a od ſpiſkowych na urząd Miniſtra, przeznaczony, areſztowany zoſtał, powſzechnie iednak mówią, że ieſt niewinny. —— Ob. *Vauvilliers* przeznaczony także od ſprzyſięgłych na Dyrektora do opatrywania w żywność *Paryża*, do ſądu kryminalnego ieſt oddany.

Na ſeſsyi Rady 500. *Boiſsy d'Anglas* miał mowę przeciwko grom w mieyſcach publicznych (którą z Gazety *Berlinſkiey* wyiętą tu kładziemy] „ Niemaſz dobrego rzą-

du bez dobrych obyczaiów, żeby zaś był ſtały, trzeba ſkłonności narodowe przyzwyczaiać i kierować do cnoty. *Kartago* nie zaginęła w *Afryce*, ale w *Kapui*. Na próżno Rzptą uchwaliliście, ieżeli nie wykorzenicie przekupſtwa i chciwości bogactw. Będziecie ſobie dawać nazwiſko *Spartanów* lub *Rzymian*, gdy w rzeczy ſamey niebędziecie tylko *Sybarytami*. Prawo nie może zabronić bydź ſkąpym, ambitnym, rozpuſtnym; ale roſtropność praw kſztałcąc powoli duch publiczny, może ſię ſtać hamulcem ſkępſtwa, ambicyi i rozrzutności. Miłość sławy ieſt namiętnością, lecz ſprężyna ią powoduiąca ieſt chwalebna i ſkutki iey mogą ſię przyłożyć do wielkości Państw; ale paſsya do gry nigdy nie ieſt namiętnością pożyteczną, a gracz w iſtocie ieſt złym Obywatelem. W Domach gry czułość duſzy i omamienie zmysłów ſą poprzedniczo wyrachowane, dla zatrzymania nad przepaścią owych to nieſzczęśliwych offiar, które ma pochłonąć. Tamto człowiek przywyka do oſamotnienia, egoizm, Oyciec wſzyſtkich zbrodni, umawia ſię w pogardzie wſzyſtkich potrzeb Oyczyzny i familij; tamto zapamiętałość iednych przeraża tym okropniey, im bardziey znieważaiącą okazuie ſię radość tych, którym los ſprzyia. Tam to nakoniec nieſzczęśliwy przyprowadzony do rozpaczy ſtaie ſię zbóycą, lub też knuie ſpiſki przeciw Kraiowi, gdyż to iedynie maiątek iego weſprzeć może „ —— Po tey mowie *Boiſsy d'Anglas* podał proiekt zakazuiący grów na placach i w domach publicznych pod ſurowemi karami. Mowę i proiekt drukować kazano, i wzięto ie do deliberacyi.

Wielu patryotów z okazyi wzięcia *Mantuy* uczty dawało. Oſoby przy Dyrektoryacie w służbie Rzptey zoſtaiące, zaprosiły na bankiet 75letniego Ob. *Angereau* (Oyca sławnego we *Włoſzech* tegoż imienia Grła) bawiącego ſię przedawaniem owoców na przedmieściu *Marceau*. Poważny ſtarzec muſiał zaiąć naypierwſze mieyſce przy ſtole, dano mu bukiet z wawrzynu związany wſtążką troykolorową, a potym wyznaczona deputacya do domu go odprowadziła.

z Paryża 21. Lutego z Gazety Berlińskiey.

List pod datą 20. *Pluviose* pisany do Reprezentanta *Peres (du Gers)* przez Ob: *Dupuis* Komendanta Miasta *Medyolanu*, tak opisuie położenie Armij naszey we *Włoſzech*: *Joubert* i *Maſsena* marszeruią ku Miastu *Botzen*, które iest naybogatsze w *Tyrolu*. *Angereau* iest w *Treviso* i zmierza ku *Tryestowi*. *Buonaparte* iest w gotowości do przeyścia rzeki *Rubicon* i znayduie się teraz w *Rawennie*.

Drugi list w tym momencie z *Włoch* nadeszły donosi, że iedna kolumna republikanow weszła do *Civita Vecchia*, i że liczba niewolnikow Papiezkich 8,000 ludzi wynosi. —— Dziennik pod tytułem: *Journal du Matin*, kładzie za rzecz pewną, że wczoray kuryer extraordynaryiny przybiegł z *Medyolanu* i przywiozł nowinę o weyściu woysk Francuzkich do *Loretu* i *Civita Vecchia*. ——

Grł *Rochambeau* odebrał od Gnła *Mironday* Szefa Sztabu generalnego w części *Hiszpańskiey* wyspy St. *Domingo*, list następuiący: który zawiera w sobie szczeguły iasne i pewne o stanie aktualnym tey osady Francuzkiey. „ z *Caverne de Gilblas* w *Kapie* d. 29. *Brumaire* [19 Listopada] 5. roku Rzpltey. Przesyłam ci, moy Generale, przez Ob: *Beaubrun*, dwa oś...tnie listy, które m odebrał od Ob: *Pelisſier* od czasu iego przybycia do *Cayes*, gdzie bardzo życzę, aby mógł wykonać dane sobie zlecenia. Znaydziesz w nich opisanie stanu teraznieyszego tey części osady, oraz zrzódło zamieszek i mordow, które dopełnione zostały. Miałem honor w dwóch bardzo obszernych listach, którem do ciebie pisał, ieden przez *nową Anglią*, drugi przez fregatę *la Railleuse*, zdać ci sprawę z tego wszystkiego, co się zdarzyło w tym kraju od twego odiazdu. Teraz dzieło zbrodni ukończone zostało, osada iest podzielona na trzy części, Anglicy maią naylepszą i nayznacznieyszą. Część południowa obeymuiąca *Cayes*, *Jacmel*, *Leogane*, *St: Louis* i *Aquin* zaięta iest przez Gnłow kolorowych, którzy się ogłosili niepodległemi Kommisſyi. Część *des Gonaives*, *le Borgne*, *le Port de Paix*, twierdza *Dauphin* iest w poſseſsyi czarnych zostaiących pod komendą *Tous saint*, który ma pod swoiemi rozkazami *Piotra Michała Leveillé* i Agentów samego Dyrektoryatu, i ci podobno naybardziey iemu ulegaią. Grł *Pajeot* iest tu tak iak wszyscy Gnłowie białych, którému niepozostaie nic do czynienia. *Touſsaint* opanował *Port de Paix*, i od tego momentu insurgenci złączyli się z nim bez trudności, co nas zupełnie przeświadczyło, że wszystkie te bunty były tylko igraszką okrutną ułożoną między czarnemi dla przestraszenia delegowanych, opanowania kraju, wygubienia powoli wszystkich białych, i dla znalezienia pretextu wypróżnienia magazynow, i arsenałow: iakoż zabrali z arsenału wszystkie prawie prochy, armaty, moździerze, karabiny, pałasze i t. d. maią teraz w swoich obozach to wszystko, cośmy sprowadzili z *Europy* dla uprowidowania i obrony tey wyspy. Mimo tych wszystkich spustoszeń i chociaż osada z przyczyny złey administracyi ma więcey długu niż 20 razy wzięte iey dochody, nasi pankowie nie ustaią bynaymniey w swoich wydatkach . . . . Na wszystkim nam teraz zbywa, oni utracili swoy kredyt na złe go używaiąc; magazyny są wypróżnione, nikt nie iest zapłaconym, i ieśli mimo tego niedostatku potrafią zarwać iakie pieniądze tym lub owym sposobem; dzielą się tylko między sobą. Niewiem kiedy Francya zechce zaradzić tylu okropnościom, ale iest iuż czas, żeby nas oswobodzono od tyranij tak nienawistney i tak szkodliwey honorowi i intereſsom Rzpltey. „

(Kontynuacya tego Art: w Dodatku.)

Nro. 47.

DODATEK
DO
KURYERA LITEWSKIEGO

Z GRODNA DNIA 13. MARCA R. 1797. W PONIEDZIAŁEK.

Kontynuacya Artykułu Paryzkiego.

Cabanis Medyk 68 lat maiący, odebrał sobie życie. przed rewolucyą miał 25,000 liwrow prowizyi ze skarbu; w czasie zaś *terroryzmu* 80,000 liwrow gotowizny z boiaźni zamienił na asygnaty; przywiedziony nareście do ostatniey nędzy, postanowił odiąć sobie życie. — Na Sessyi Rady 500. d. 17 t. m Dyrektoryat przesłał 60 fascykułow papierow ściągaiących się do zamieszań. które Xięża nieposłuszni prawu wzniecaią w rożnych częściach Rzpltey; i wzywa Radę do przedsięwzięcia środkow, o których potrzebie korrespondencya Ministra Policyi codziennie przekonywa. Oto, co ieden z tych Xięży w Departamencie *des Landes* mówił na kazaniu w Kościele: „ Przyidzie niezadługo moment, w którym wygnani będą oni sami; lecz dla przyspieszenia tey szczęśliwey epoki, potrzeba odmówić podatków, nieuznawać żadnych praw ustanowionych przez tych łotrow, bo one są niesprawiedliwe; zmnieyszyć siłę ich armiow przywołuiąc wasze dzieci do domu; wtedy woyska Cesarza weydą łatwo, i pokoy mieć będziemy. Oświadczam wam zatym, że niedamy rozgrzeszenia wszystkim tym, którzy słuchaią praw przepisanych „ — Na wniosek *Rouhiera* Rada dekretuie, że rapport w tey mierze ma bydź przyniesiony na zajutrz.

z Hagi 18 Lutego z Gazety Berlinskiey.

W Prowincyi *Frizyi* przyaresztowano 130 osob, między któremi wiele iest znacznych dawnego rządu członkow. Wielu także wzięto w areszt w *Groningen* i *Drenthe.* W *Rotterdamie* panuie niezgoda między Municypalnością i mieszczanami uzbroionemi. Wielu Pastorow oddalonych miało w *Amsterdamie* schadzki sekretne. Rada Gminowładztwa przyrzekła 1,000 Złotych nadgrody temu, któryby doniosł o materyi ich deliberacyi. — Anglicy ogłosili za swoie kolonie *Essequedo, Demerary i Berbice:* zatym stosownie do Aktu nawigacyi, wywoz produktow z tych kolonij i przywoz do nich rzeczy do uprowidowania służących, nie inaczey dziać się może, tylko na okrętach Angielskich. — Konstytucya Rzpltey *Batawskiey* d. 1 Maia ludowi do potwierdzenia podana zostanie. Zgromadzenia pierwiastkowe prowincyi *Hollandyi* uchwaliły względem administracyi prowincyonalney, że forma iey będzie taż sama co dawniey, lecz członki odmienione bydź maią. Na mocy tey uchwały zgromadzenia pierwiastkowe na nowo będą zwołane dla obrania elektorow, którzy wybiorą 55 nowych do Administracyi członkow. Materya względem połączenia długow i rozkładu podatkow, ma być roztrząsana za dni piętnaście. Nowy włożono podatek na cukry raffinowane i syropy wprowadzane do Kraju, oraz zabroniono pod naysurowszemi karami przedawać cukry zagraniczne, udaiąc ie za kraiowe.

z Inspruka 13. Lutego z Gazety Berlińskiey

D. 9. Francuzi uderzyli niespodzianie na straż przednią Austryakow przy *Deutschmetz*, zabrali 2. Armaty i kilkadziesiąt niewolnika. Lecz gdy Grł *Vuckassovich* z posiłkami nadciągnał, nieprzyiaciel został odparty, i nasze woyska powróciły do pierwszego stanowiska. — Grł *Frölich* przybył tu dzisiay z *Brizgovij*: iak słychać, ma komenderować woyskiem stoiącym przy *Saturn*.

z Medyolanu 14. Lutego z Gazety Berlinskiey.

Woysko, które do stanu Papieskiego wkroczyło, coraz daley postępuie. Legia Lombardow iest w marszu do *Loretto. Buonaparte* iest w *Ankonie.* Siła zbroyna Papieża z pośpiechem ku *Rzymowi* się cofa. Gdzie tylko Francuzi przychodzą. szczepią drzewa wolności i stanowią władze municypalne z osób sobie przychylnych. — Stolica Apostolska wysłała dwuch Kuryerów do Grła *Buonaparte* z prożbą o pokoy, lecz ten odesłał depesze nieodpieczętowane, z odpowiedzią, że w *Capitolium* traktować będzie. — Jutro i poiutrze obchodzić tu będą uroczystość z okazyi poddania się *Mantuy.* Oczekiwani tu są Deputowani z całey *Lombardyi* dla umocnienia bardziey Rządu Republikańskiego.

z Bolonij 8. Lutego z Gazety Lipskiey.

Ostatnie listy z *Rzymu* donoszą. że wkroczenie i spieszne postępowanie Francuzow w stanach Papiezkich, wielką trwogę w tym mieście sprawiły. Jednakże pismo następuiące umysły nieco zaspokoiło. — List Gen: *Buonaparte* do *Kardynała Mattei* z *Werony* 20 *Stycznia.* — „ Cudzoziemcy maiący wpływ do Dworu Rzymskiego zgubić ten piękny kray chcieli. Sło-

wa pokoju stosownie do moiego żądania oświadczone od WP. Oycu S. wysłuchane niezostały przez namiętności tych ludzi, dla których Rzym iest niczym, gdyż są przychylni dworom, co ich używaią. Otoż na reszcie ta osobliwsza scena w krótce się ukończy. Możesz mi WP. oddać świadectwo iak szczerze starałem się odwrócić tę woynę. Listy przyłączone, których oryginały są u mnie, przekonaią WPana iaśnie o zdradzie i zaślepieniu doradzcow dworu Rzymskiego. Cokolwiek teraz nastąpi, upraszam abyś Oyca S. zapewnił, że bez naymnieyszey obawy w *Rzymie* zostać może. Pierwszy sługa Religij, znaydzie z powodu tey godności opiekę dla niey i dla Kościoła. Zapewniy razem wszystkich mieszkańcow *Rzymu*, że w armij Francuzkiey mieć będą przyiacioł, tyle tylko szacuiących zwycięstwo, ile służyć może do polepszenia losu ludu, i wydźwignienia *Włoch* z stanu poniżenia, do którego ie panowanie obcych przyprowadziło, nierobiąc nigdy naymnieyszey odmiany w religij naszych Oycow. Co do WP. MPanie Kardynale, upraszam bardzo, abyś był przeświadczony, że w każdey okoliczności dawać mu będę dowody szacunku i poważenia. „ [podpisano] *Buonaparte.*

z Botzen 18. *Lutego z Gazety Berlińskiey.*

Pewność o poddaniu się *Mantuy*, zasmucaiąc wiernych poddanych Cesarza, bynaymniey iednak stałości ich i odwagi nie umnieysza. Wszędzie nayczynniey robią przygotowania woienne dla przeszkodzenia, ażeby nieprzyiaciel daley w kraje Austryackie nie wkraczał. Republikanie bardzo się w *Borgo di Valsugnana* wzmacniaią, i zdaie się, że zagrażaią przedarciem się do doliny *Flimes* dla oskrzydlenia Armij Cesarskiey; lecz i z tey strony iest ona wspierana od strzelców. W tych dniach przybyło do *Trydentu* blisko 700. Francuzow ranionych po większey części szablami, niewiadomo w iakim mieyscu i zdarzeniu te blizny odnieśli. —— Grł *Alvinzi* iest teraz w *Caniglia-no*, kassa i poczta woienne w *Sacile*, a kwatera głowna Grła *Liptay* w *Salurn.*

Od granic Tyrolu 5. *Lutego z Gazety Berlińskiey.*

D. 8. t. m. nieprzyiaciel zgromadził blisko *Nave* wiele statkow w zamiarze przeyścia *Adygi*. Woyska nasze zbliżyły się nie będąc postrzeżone i zatopiły te statki: Francuzi iednakże ściągnąwszy swe siły ku temu punktowi, szli na Austryakow strzelaiąc bez ustanku z ręczney broni. Cesarscy natenczas z armat dawać ognia zaczęli, i kilka wystrzałów kartaczowych dobrze skierowanych przymusiło wkrótce nieprzyiaciela do retyrady. Niemamy teraz przyczyny lękać się przeyścia nagłego *Adygi*, i możemy oczekiwać spokoynie nadciągnienia posiłków będących w drodze ze wſzech stron. Francuzi z swoiey strony sypią wszędy okopy dla zabezpieczenia tyłu ich wielkiey Armij, która zmierza ku *Karyntyi.* —— D. 11. t. m. przyprowadzono do *Inſpruck* do 400. niewolnikow Francuſkich.

z Kopenhagi 14. *Lutego z Gazety Berlińſkiey*

Pewną ieſt rzeczą, że rząd naſz i Dwór *Szwedzki* wyſzlą znowu tego Roku na morze, Eſkadrę ſkombinowaną końcem utrzymania neutralności. —— Liczba Okrętów *Duńſkich* które Anglicy przytrzymali i trzymaią ieſzcze w ſwoich portach, wynoſi 70.

z Frankfurtu 12. *Lutego z Gazety Berlinſkiey*

Widzieliśmy przechodzące tędy z *niżſzego Renu* Regimenta naſtępuiące: de *Starray, Guilai*, bataliony grenadyerow *d'Ulm, de Bora* i de *Frankenbuſch*, iako też do 2000. ludzi różnego woyſka. W *Heilbron* ma ſię zebrać Armia od 30,000. ludzi. —— Głoſzą, że Papież chciał zawierać pokoy z Francyą, dowiedziawſzy ſię o oſtatnich klęſkach, które Armie Ceſarſkie odniosły we *Włoszech*, lecz *Buonaparte* i Kommiſsarze Francuzcy odrzucili tę propozycyą. W *Rzymie* zaczynaią wſzyſtko pakować. wiele znacznych Oſob udaie ſię do *Neapolu*; Papież i kollegium Kardynałow ieſt w gotowości do wyiazdu. —— Ceſarz Jmć konferował [illegible] Xciu *d'Orange* regiment wakuiący *d'Alton.*

z Frankfurtu 18. *Lutego z Gazety Hamburſkiey*

Grł *Werneck* z podróży swoiey do *Anspach* iuż powrócił, i udał się znowu nad *niższy Ren.* Nad rzekami *Lahną i Sieg*, Cesarscy baterye wysypuią, i zdaie się, że z tey strony naybardziey Francuzow obawiać się wypada. —— Francuzi w *Friulu Weneckim* fortecę *Udine i Palmanuova* zabrali. Grł *Maſsena* do *Goertz*, a Grł *Angereau* ku *Tryestowi* z woyskami Republikanow ciągną.

z Kolonij 21. *Lutego z Gazety Berlińſkiey.*

Spodziewamy ſię wkrótce otwarcia w naſzych ſtronach kampanij. Wſzyſtko tu ieſt w poruſzeniu Jedna kolumna ma ſię udać z *Duſseldorf* do *Mulheim*, i złączy ſię z woyſkami maiącemi wyruſzyć z tąd i z *Neuwied.*
